

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בניו בניו כשתיילי זרתי סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון זרע שמשון המבואר

פרשת נח

אות א

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל
האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים ב"ר**
נחמן מיכאל נחמני זלה"ה
מה"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'
שחי לפניו ב-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בהידושיו וספריו יזכה לישועות בבני חיי ומזוני
גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות
יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון
שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בגנזק מרובטל (17) סניף 635
מספר השבוע 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב טלה
בהטבות
בהקדמת ספריו.

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'

נתרם
לזכות והצלחת

דניאל אורי
בן רג'נה מלכה

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול וכלי עדה בעסקיו
בכל העולם
ויתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדעה"
צפונה ונגבה"

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעסיק בדביו רבנו ולבאים כראוי עד הוכן שמשנת ידיו, אולם דביו רבנו עמוקים מני ים ואין כבוונתנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דביו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים ה"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דביו חז"ל ואו רבותנו הקדושים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דביו רבנו, אא מוטו שמיצאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהדות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו בזיכו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
ובן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרִשְׁת נח

א

הַצֶּרֶף לְסֵפֶר בְּשִׁבְחוֹ. לֹא יִזְכְּרוּנוּ וְלֹא יִסְפְּרוּ בְּשִׁבְחוֹ, שֶׁהָרִי כָּל הַפְּסוּק הוּא מִיָּתֵר.

וְעוֹד קָשָׁה הַפְּמִיכוּת שֶׁל הַפְּסוּק זֶה, לְסוֹף הַפְּרָשָׁה שֶׁל מַעֲלָה דְכָתִיב

(שם ו, ח) 'וְנַח מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי ה', וְאִם

פְּסוּק 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח' (בראשית ו, ט), פִּרְשׁ רַש"י, הוֹאִיל וְהוֹזִכִּירוּ סֵפֶר בְּשִׁבְחוֹ. דְּבַר אַחֵר, לְמִדָּה שֶׁעָקַר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים, עכ"ל. מְקַשִּׁים, מִה צֶרֶף הָיָה לְהוֹזִכִּיר נח, דְּמִשּׁוֹם זֶה

פסוק 'אלה תולדת נח' פרוש רש"י הואיל והזכירו ספר בשבחו ד"א וכי

פסוק 'ונח מצא חן בעיני ה' ו'אם

זֶרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

א

הזכות שהועילה לבני נח להנצל מהמבול

ולא הוולדות שנולדו להם, וכך הוא פירוש הפסוק, אלה הם עיקר תולדותיו של נח, מה שהיה נח איש צדיק, כלומר, שהרבה בעשיית מעשים טובים, עכ"ל.

ויש מקשים¹ על הפירוש הראשון, מה צֶרֶף הָיָה לַפְּסוּק לְהוֹזִכִּיר אֶת נח, דְּמִשּׁוֹם זֶה הַצֶּרֶף לְסֵפֶר בְּשִׁבְחוֹ, הֲלֹא הִיא רְאוּי שֶׁלֹּא יִזְכְּרוּנוּ וְלֹא יִסְפְּרוּ בְּשִׁבְחוֹ, שֶׁהָרִי כָּל הַפְּסוּק הוּא מִיָּתֵר, שֶׁכֵּן נִמְנוּ נח וּבְנָיו בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת שֶׁבְּסוֹף פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית (ה, לב)².

וְעוֹד קָשָׁה, עֵינֵן הַפְּמִיכוּת שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה - שֶׁכֵּן נִתְפָּרְשׁוּ תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל נח, לְסוֹף הַפְּרָשָׁה שֶׁל מַעֲלָה - עִם סוֹף הַפְּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת, דְּכָתִיב שֶׁם (ו, ח) 'וְנַח מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי ה', וּמִשְׁמַע מִכֵּן, שֶׁנִּצְוֶה מִהַמְּבֹאֵל מִפְּנֵי שֶׁמִּצָּא חֵן³. וְקָשָׁה, שֶׁאִם - כִּיּוֹן שֶׁנִּצְוֶה

דקדוקים בדברי רש"י בטעם סיפור שבחו של נח

בַּפְּסוּק (בראשית ו, ט-י)⁴ 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרָתוֹ, וַיֹּלְד נח שְׁלֹשָׁה בָּנִים אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת', פִּרְשׁ רַש"י, לִכְךָ הָאֲרִיךְ הַפְּסוּק וְלֹא אָמַר בְּקִיצוֹר 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח שֵׁם חָם וַיָּפֶת', לְפִי שֶׁהוֹזִכִּירוּ הַפְּסוּק לְנח, סֵפֶר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י, ז) 'זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה' - כִּשְׁמֹזְכִירִים אֶת הַצְּדִיק, מְבֹרָכִים וּמְשֻׁבָּחִים אוֹתוֹ. דְּבַר - פִּירוּשׁ אַחֵר, מִה שֶׁכָּתוּב 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח נח אִישׁ צְדִיק', בֹּא לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהָאִישׁ צְדִיק - הֵינּוּ מַעֲשִׂי טוֹבִים, נחֻשְׁבִּים גַּם הֵם כְּתוֹלְדוֹתָיו. וְכִשְׁהַקְדִּים הַפְּסוּק לומר 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח נח אִישׁ צְדִיק', וְלִהְיוֹת אֶת מַעֲשִׂי טוֹבִים לְפָנֵי שֶׁמִּנֵּה אֶת שְׁמוֹת בְּנָיו, לְמִדָּה הַפְּסוּק שֶׁעָקַר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים הֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם עוֹשִׂים,

צִיּוֹנִים וּמְקוֹדוֹת

א. לִשׁוֹן הַפְּסוּק, 'אַלֶּה תוֹלְדַת נח נח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרָתוֹ אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נח'. ב. רֵאָה אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת'. ד. וּפְשָׁר שְׁקוּשִׁיית

א. לשון הפסוק, 'אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדורתו את האלוקים התהלך נח'. ב. ראה את שם את חם ואת יפת'. ד. ואפשר שקושיית

נְצוּלוֹ גַם הַבְּנִים, הָיָה לוֹ לומר 'וְנַח' וּבְנָיו מֵצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי ה', וְלָמָּה אָמַר 'וְנַח מֵצָא חֵן' דְּמִשְׁמַע נַח לְבָדוֹ, וְהֲלֵא גַם הַבְּנִים צָרִיךְ לומר שֶׁהָיוּ צְדִיקִים, שֶׁהָרִי פְתִיב 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נַח', וְאֶמְרִינָן בְּמִדְרָשׁ (ב"ר ל, ג) פֶּל מְקוֹם שְׁנַאמַר

נְצוּלוֹ גַם הַבְּנִים, הָיָה לוֹ לומר 'וְנַח' וּבְנָיו מֵצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי ה', וְלָמָּה אָמַר 'וְנַח מֵצָא חֵן' דְּמִשְׁמַע נַח לְבָדוֹ, וְהֲלֵא גַם הַבְּנִים צָרִיךְ לומר שֶׁהָיוּ צְדִיקִים, שֶׁהָרִי פְתִיב 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נַח', וְאֶמְרִינָן בְּמִדְרָשׁ (ב"ר ל, ג) פֶּל מְקוֹם שְׁנַאמַר

מֵאֵלֶּה תוֹלְדוֹת נַח אֵלֶּה פְּסָל אֵת הָרֵאשׁוֹנִים

הַמְּבוּל. אֵלֶּה דְּגַם עַל זֶה הַמִּדְרָשׁ הַקָּשָׁה הַיְפָה תֵּאָר (השלם, ד"ה פסל), דְּבִשְׁלָמָא 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ' (בראשית ב, ד) נִיחָא, דְּקַמְשַׁמַּע לָן שֶׁהָיָה בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת

זֶרַע שְׁמֻשׁוֹן הַמְּבוּאָר

בפרשה, היו מובדלים מפני צדקותם, מאנשי דור המבול, ואם כן היה לפסוק לומר 'ונח ונח בניו מצאו חן'.

קדוק במדרש שהתורה הפסיקה בין דור המבול לבין נח ובניו

אֵלֶּה דְּגַם עַל זֶה הַמִּדְרָשׁ הַקָּשָׁה הַיְפָה תֵּאָר (השלם, ד"ה פסל), דְּבִשְׁלָמָא בְּפִסְקוֹ (בראשית ב, ד) 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, נִיחָא - מוֹבֵן מַה שֶׁנִּכְתַּב 'אלה בלא וא"ו', דְּקַמְשַׁמַּע לָן - מִשְׁמַעֵנּוּ הַפְּסוֹק, שֶׁלִּפְנֵי שֶׁנִּבְרָא עוֹלָם זֶה, הָיָה הַקַּב"ה בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת אַחֵרִים וּמְחַרְיֵב זְכוֹ' אוֹתָם, לִפִּי שֶׁהַעוֹלָמוֹת לֹא מֵצְאוּ חֵן בְּעֵינָיו, עַד שֶׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמֵּצְא חֵן בְּעֵינָיו וְקִיַּיְמוֹ, וְכִתְּבוּ בְּמִדְרָשׁ (שם ג, ז), וְעַל כֵּן כִּתּוּב 'אלה', לְהַפְּסִיק בֵּין הָעוֹלָמוֹת שֶׁבְרָא הַקַּב"ה בְּתַחֲלִילָה, לְבִין הָעוֹלָם שֶׁבְרָא עַכְשָׁיו.

מהמבול גם הבנים של נח, שהם שם חם ויפת (בראשית ז, יג), הָיָה לָו לְפִסְקוֹ (שם) לומר 'ונח ובניו מצאו חן בעיני ה'', וְלָמָּה אָמַר רַק 'וְנַח מֵצָא חֵן', דְּמִשְׁמַע נַח לְבָדוֹ מֵצָא חֵן, וְלֹא בְּנָיו, וְהֲלֵא גַם עַל הַבְּנִים צָרִיךְ הָיָה הַכְּתוּב לומר שֶׁהָיוּ צְדִיקִים וּמֵצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי הַקַּב"ה, שֶׁהָרִי פְתִיב בְּתַחֲלִיל הַפְּרֻשָׁה 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נַח', וְאֶמְרִינָן בְּמִדְרָשׁ (ב"ר ל, ג), פֶּל מְקוֹם שְׁנַאמַר 'אֵלֶּה' בְּלֹא וְא"ו לִפְנֵינוּ [ולא נכתב 'אלה'], פְּסָל אֵת הָרֵאשׁוֹנִים - הַפְּסִיק בֵּין הָאִמּוֹר לִפְנֵינוּ, לְבִין הָאִמּוֹר לְאַחֲרָיו, זֶה הַדּוֹר הַמְּבוּלָּה, שֶׁמֵּה שֶׁכְּתוּב 'אלה תולדות נח בלא וא"ו, מִלְּמַד שֶׁתּוֹלְדוֹת נַח', הָיוּ מוֹפְסָקִים מִדּוֹר הַמְּבוּל, שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַעֲמִיד דּוֹרוֹת שִׁתְּקִימוֹ, וְרַק תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל נַח זָכוּ לַכֵּךְ. וַיֵּשׁ לְלַמּוֹד מִכֵּךְ, שֶׁגַם 'תּוֹלְדוֹת נַח' דִּהְיִינוּ בְּנָיו שֶׁמוֹזְכְּרִים

צִיּוֹנִים וּמִקְרֹדוֹת

רבנו היא על מה שהפסוק של מציאת החן של נח, נסמך לענין הזכרת תולדותיו והצלחתם מהמבול. דלכאורה ענין מציאת החן ראוי להזכירו בסמוך להזכרת נח עצמו, ולא בסמוך להזכרת תולדותיו [ומה מוסיף רבינו להקשות עוד, היא קושיא נפרדת, מפני מה לא נאמר 'ונח ובניו מצאו חן']. ה. לשון המדרש, 'אלה' אמר רבי אבהו, בכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, ואלה' מוסיף על הראשונים, כאן שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, מה פסל, תוהו ובוהו וחושך [והיינו העולמות שברא הקב"ה מקודם שלא מצאו חן בעיניו והחריבן, וכדלהלן בדברי רבינו]. ז. לשון המדרש, 'יהי ערב' אין כתיב כאן אלא 'יהי ערב', מכאן שהיה סדר זמנים קודם לכן, אמר רבי אבהו, מלמד שהיה בורא עולמות ומחריבן עד שברא את אלו, אמר, דין הניין לי, יתהון לא הניין לי. אמר רבי פנחס, טעמיה דרבי אבהו וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד; דין הניין לי, יתהון לא הניין לי.

רבנו היא על מה שהפסוק של מציאת החן של נח, נסמך לענין הזכרת תולדותיו והצלחתם מהמבול. דלכאורה ענין מציאת החן ראוי להזכירו בסמוך להזכרת נח עצמו, ולא בסמוך להזכרת תולדותיו [ומה מוסיף רבינו להקשות עוד, היא קושיא נפרדת, מפני מה לא נאמר 'ונח ובניו מצאו חן']. ה. לשון המדרש, 'אלה' אמר רבי אבהו, בכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, ואלה' מוסיף על הראשונים, כאן שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, מה פסל, תוהו ובוהו וחושך [והיינו העולמות שברא הקב"ה מקודם שלא מצאו חן בעיניו והחריבן, וכדלהלן בדברי רבינו]. ז. לשון המדרש, 'יהי ערב' אין כתיב כאן אלא 'יהי ערב', מכאן שהיה סדר זמנים קודם לכן, אמר רבי אבהו, מלמד שהיה בורא עולמות ומחריבן עד שברא את אלו, אמר, דין הניין לי, יתהון לא הניין לי. אמר רבי פנחס, טעמיה דרבי אבהו וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד; דין הניין לי, יתהון לא הניין לי.

מִשׁוֹם קִיּוֹם הַמַּיִן וְהָעוֹלָם. מִשׁוֹם הָכֵי, הַצֶּרֶד לֹאמֹר וְנָח מֵצָא חֵן, שְׁמִפְּל מְקוֹם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ. וְכָתַב רִשׁ"י ז"ל עַל פְּסוּק (בראשית ה, לב) 'וַיְהִי נָח בֶּן חָמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּבֵשׂ מַעֲיָנו שֶׁל נָח, שֶׁלֹּא יוֹלִיד קֶדֶם, כִּדְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה יָפֶת הַגְּדוֹל שֶׁבְּבָנָיו רְאוּי לְעִנְשֵׁן לִפְנֵי הַמַּבּוּל, עַכ"ל.

וּמַחְרִיב וְכו' (כ"ד ג, ו), אֲבָל פְּסוּל דוֹר הַמַּבּוּל אֲמַאי אֵינְצִטְרִיף לְאִשְׁמוּעֵינָן, וְהָלֵא יְדוּע הוּא מִרְשָׁעִים וּמַמָּה שְׁנַגְזֵר עֲלֵיהֶם. וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהוֹאִיל שְׁמִצִּינוּ (זוהר פרשת נח סו, ב) שְׁמֵי הַמַּבּוּל נִקְרְאוּ (ישעיהו נד, ט) 'מִי נָח' לְגַנוּתוֹ שֶׁל נָח, הֵייתִי אוֹמֵר שְׁנָח אֶף עַל פִּי שֶׁהָיָה צְדִיק, לֹא הָיָה אֹהֵב לִפְנֵי הַמְּקוֹם, לִפְנֵי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלֹא נִצּוֹל אֶלָּא

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמַּבּוּל

הַמַּיִן וְהָעוֹלָם - כְּדֵי שִׁיצְאוּ מִמֶּנּוּ תוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, וַיִּתְקַיְּמוּ מִיַּן הָאָדָם וּמִיַּי בְּעַלֵּי חַיִּים שֶׁנָּח זָן אוֹתָם בְּכָל יַמֵּי שְׁהוּתָם בְּתִיבָה.

מִשׁוֹם הָכֵי, הַצֶּרֶד הַפְּסוּק לֹאמֹר וְנָח מֵצָא חֵן בְּעֵינָי ה', שְׁמִפְּל מְקוֹם, מִפְּנֵי צְדָקוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ, וּשְׁמַחְמַת כֵּן הִצִּילוֹ הַקַּב"ה.

בני נח היו קטנים, וניצלו רק בזכות אביהם

וְכָתַב רִשׁ"י ז"ל²³ עַל הַפְּסוּק (בראשית ה, לב) 'וַיְהִי נָח בֶּן חָמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּבֵשׂ מַעֲיָנו שֶׁל נָח שֶׁלֹּא יוֹלִיד בְּנִים קֶדֶם שֶׁהִיָּה בֶּן חָמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כִּדְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה יָפֶת, שֶׁהוּא הַגְּדוֹל שֶׁבְּבָנָיו, בֶּן מֵאָה שָׁנָה וְרְאוּי לְעִנְשֵׁן, לִפְנֵי גְזִירַת הַמַּבּוּל, שֶׁהִתְחִיל לִירֵד כִּשְׁהִיָּה נָח בֶּן שֶׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לִפְנֵי שְׁקוּדָם מִתֵּן תוֹרָה לֹא הָיָה אָדָם רְאוּי לְעוֹנְשִׁים לִפְנֵי שֶׁהִיָּה בֶּן מֵאָה שָׁנָה, עַכ"ל.

אֲבָל פְּסוּל שֶׁל דוֹר הַמַּבּוּל, אֲמַאי אֵינְצִטְרִיף לְאִשְׁמוּעֵינָן - לְמַה הוּצֵר הַפְּסוּק לְהַשְׁמִיעֵנוּ שִׁישׁ הַפְּסוּק בֵּין אֲנָשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל לְבֵין נָח וּבְנָיו, וְהָלֵא יְדוּע הוּא לְכָל מִרְשָׁעִים שֶׁל דוֹר הַמַּבּוּל, וּמַמָּה שְׁנַגְזֵר עֲלֵיהֶם לְהַשְׁחִת בַּמַּבּוּל, וְאִם כֵּן, הַחִילוּק בֵּין הַדּוֹרוֹת יְדוּע לְכָל, וְלֹא הוּצֵר לְהַשְׁמִיעֵנוּ כֵּן.

נח מצא חן אף שלא התפלל על דורו שיינצלו

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהוֹאִיל שְׁמִצִּינוּ בְּזוּהַר (פרשת נח סו, ב), שְׁלֹכְךָ מִי הַמַּבּוּל שֶׁהַחְרִיבוֹ אֵת הָעוֹלָם נִקְרְאוּ (ישעיהו נד, ט) 'מִי נָח' - הַמַּיִם שֶׁל נָח, שֶׁנִּתְכַּוֵּן הַכְּתוּב לְגַנוּתוֹ שֶׁל נָח, מִפְּנֵי שֶׁחֲטָא בְּכֵן שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַל כָּל דּוֹרוֹ שִׁינְצִלוּ מִהַמַּבּוּל. לְכֵן הֵייתִי אוֹמֵר - סוֹבֵר לֹמֵר, שְׁנָח אֶף עַל פִּי שֶׁהָיָה צְדִיק בְּמַעֲשָׁיו, מְכַל מְקוֹם, לֹא הָיָה אֹהֵב לִפְנֵי הַמְּקוֹם, וְלֹא מֵצָא חֵן בְּעֵינָי ה', לִפְנֵי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ שִׁינְצִלוּ, וְלֹא נִצּוֹל מִהַמַּבּוּל אֶלָּא מִשׁוֹם קִיּוֹם

ציונים ומקורות

מה טעם כל הדורות הולידו למאה שנה וזה לחמש מאות, אמר הקדוש ברוך הוא, אם רשעים הם יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם, אטריח עליו לעשות תיבות הרבה, כבש את מעיינו ולא הוליד עד שהיה בן חמש מאות שנה, כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול דכתיב (ישעיה סה, כ) 'כי הנער בן מאה שנה ימות', וראוי לעונש לעתיד, וכן לפני מתן תורה. יג. לשון הפסוק, 'וַיְהִי נָח בֶּן חָמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד נָח אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת'.

י. לשון זוהר, כיון דאמר ליה דישתויב הוא ובניו, לא בעא רחמין על עלמא, ואתאבידו ובגין כך אקרונן מי המבול על שמיה, כמה דאת אמר 'כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח' - כיון שאמר לו הקב"ה לנח שהוא ובניו ינצלו מהמבול, לא ביקש רחמים על העולם, ולכן הם נאבדו במבול, ולכן נקראו מי המבול 'מי נח' על שמן. יא. לשון הפסוק, 'כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליו ומגער בך'. יב. לשון רש"י, בן חמש מאות שנה, אמר רבי יודן,

וְאִם כֵּן, בְּנֵי נֹחַ אֵינָם רְאוּיִים לְהִקְרָא
 לֹא צְדִיקִים וְלֹא רְשָׁעִים, שֶׁהָרִי
 דִּינָם בְּקַטְנֵיהֶם, וּמִשּׁוֹם הַכִּי לֹא אָמַר
 הַכֶּתוּב 'וְנֹחַ וּבָנָיו מִצְאֵו חַן', שֶׁהָרִי אֵינָם
 רְאוּיִים לְכַד. וּמֵה שֶׁנִּצְלוּ, לֹא לְפִי שֶׁהָרִי
 צְדִיקִים, אֲלָא לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ רְשָׁעִים.
וְלְפִי שִׁישׁ לְהַקְשׁוֹת, שָׂאֵם כֵּן, גַּם
 שָׂאֵר קַטְנִים שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְכָלֵל
 עֲנָשִׁים לְמָה נִמְוָחוּ. מִשּׁוֹם הַכִּי, בָּא

הַכֶּתוּב לְתַרְגֵּן 'אֱלֹה תוֹלְדֹת נֹחַ', שֶׁהַטַּעַם
 שֶׁנִּצְלוּ הוּא לְפִי שֶׁהָיוּ בְּנֵי נֹחַ, וְזֶהוּ פָּסֶל
 אֶת הָרֵאשׁוֹנִים. וְקָשָׁה, וּמֵאִי אוֹלָמְיָה
 דִּנְח לְהִגֵּן אֶף עַל בְּנָיו, שֶׁהָרִי דִי הָיָה
 שִׁימְצָא חֵן כִּדִּי לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ. וְתַרְגֵּן
 'אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה', לֹא דִי שִׁמְצָא
 חֵן, אֲלָא שֶׁהָיָה אֶף 'צְדִיק תָּמִים
 בְּדוֹרוֹתָיו', וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַש"י, הוֹאִיל
 וְהוֹפְרִירו סֵפֶר בְּשִׁבְחוֹ.

זרע שמשון המבואר

וְאִם כֵּן, בְּנֵי נֹחַ אֵינָם רְאוּיִים לְהִקְרָא לֹא
 צְדִיקִים וְלֹא רְשָׁעִים, שֶׁהָרִי דִינָם בְּקַטְנֵיהֶם,
 שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְעוֹנָשִׁים לְפָנֵי הַמַּבּוּל, וּמִשּׁוֹם
 הַכִּי, לֹא אָמַר הַכֶּתוּב 'וְנֹחַ וּבָנָיו מִצְאֵו חַן'
 שֶׁהָרִי אֵינָם רְאוּיִים לְכַד לְמַצּוֹא חֵן מִחַמַּת
 צְדָקָתָם, וּמֵה שֶׁנִּצְלוּ מֵהַמַּבּוּל, לֹא הָיָה לְפִי
 שֶׁהָיוּ צְדִיקִים, אֲלָא לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ רְשָׁעִים,
 וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים לְהַעֲנִשׁ.

התורה סיפרה בשבחו של נח שהועילה לבניו

וְלְפִי שִׁישׁ לְהַקְשׁוֹת, שָׂאֵם כֵּן שֶׁנִּצְלוּ רַק
 מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְגִיל הָעוֹנָשִׁים, הָרִי הָיוּ גַּם
 שָׂאֵר קַטְנִים בְּדוֹר הַמַּבּוּל שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְכָלֵל
 עֲנָשִׁים, וְלָמָּה הֵם נִעֲנָשׁוּ וְנִמְוָחוּ.¹⁰

מִשּׁוֹם הַכִּי, בָּא הַכֶּתוּב לְתַרְגֵּן 'אֱלֹה
 תוֹלְדֹת נֹחַ', שֶׁהַטַּעַם שֶׁנִּצְלוּ שֵׁם חֵם וִיפֶת,
 הוּא לְפִי שֶׁהָיוּ בְּנֵי נֹחַ, וְזָכוּת אֲבִיהֶם הִגִּינָה
 עֲלֵיהֶם לְהַנְצִיל. וְזֶהוּ מֵה שֶׁאִמְרוּ שֶׁכָּתוּב
 'אֱלֹה', מִפְּנֵי שֶׁסָּפַר אֶת הָרֵאשׁוֹנִים - הַפְּסִיק
 בֵּין שָׂאֵר קַטְנֵי דוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁלֹּא הָיָה זָכוּת
 לְאֲבוֹתָם לְהַצִּילָם, לְבָנָיו נֹחַ שֶׁזָּכוּת אֲבִיהֶם
 עֲמָדָה לָהֶם לְהַנְצִיל.

ציונים ומקורות

עובדיה מברטנורא (עמר נקא שם), שמתו מפני שהיו
 כולם ממזרים שאינם ידועים. 10. פירוש, שלפי
 שהיה נח 'צדיק תמים' שהיא מדרגה יותר גדולה
 ממה ש'מצא חן', לכך זכה להציל גם את בניו. ויתכן
 עוד בכוונת רבנו, שהיה 'צדיק תמים בדורותיו',
 וכלומר שהגין על הדורות שהיה חי בהם, וכמו

יד. ראה אלשיך (פסוק ח) שדקדק כן. בפירוש ר' חיים
 פלטיאל (פסוק יג) הביא מה שפירש רש"י, שכל מקום
 שיש בו זנות, רוח רעה באה לעולם והורגת טובים
 ורעים. והקשה, והלא אותם שלא נכנסו לתיבה היו
 כולם רעים. ותיירך, שמכל מקום היו בהן קטנים שלא
 היו בני עונשים, ואף על פי כן נענשו. וראה בפירוש ר'

בְּדָמְרִינִן בְּעֶלְמָא (ברכות מח, א), בּוּצִין בּוּצִין מִקְטַפְיָה יָדִיעַ, וּמְשׁוּם הָכִי נִצְלוּ. מַה שְּׂאִין בֵּן שְׂאָר הַקַּטְנִים, שְׂאֲדַרְבָּא הָיוּ נוֹטִים לְמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, וְלֹא הָיָה אִיצְטְרִיךְ קָרָא לְמִימַר 'אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נַח'

וְאַחַר כֵּן פָּתַב, דְּבַר אַחַר, לְמִדָּךְ שְׁעָקָר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צְדִיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּלַעֲלֵם אִימָא לְךָ שְׂהַבְנִים לֹא נִצְלוּ בְזֻכּוֹת אַבְיָהֶם, אֶלָּא שְׂמַקְטְנוֹתָם נִפְר שְׁנוֹטִים לְהִיּוֹת צְדִיקִים,

זרע שמשון המבאר

שְׂהַבְנִים שֶׁל נַח לֹא נִצְלוּ מֵהִמְבּוֹל בְּזֻכּוֹת אַבְיָהֶם, אֶלְּא מַפְנֵי שְׂמַקְטְנוֹתָם הִיָּה גִפְר שְׁנוֹטִים לְהִיּוֹת צְדִיקִים, בְּדָמְרִינִן בְּעֶלְמָא - כִּמוּ שְׂאֲמְרוּ בִּגְמֵרָא (ברכות מח, א), בּוּצִין בּוּצִין מִקְטַפְיָה יָדִיעַ - טִיב הַדְּלַעַת נִיכֵר בֶּה מִשַׁעַת חִנִּיתָהּ, כְּשִׁיּוּצֵאת מִשְׂרָף הַאֵילָן, כְּלוּמַר, טִיב הַאֲנֻשִׁים נִיכֵר עֲלֵיהֶם מִלִּדּוֹתָם, וְכִבֵּר בַּקְטְנוֹתָם נִיתַן לְרֵאוֹת עֲלֵיהֶם שִׁהִיוּ צְדִיקִים, וּמְשׁוּם הָכִי נִצְלוּ. מַה שְּׂאִין בֵּן שְׂאָר הַקַּטְנִים שֶׁבְדוֹר הִמְבּוֹל, שְׂאֲדַרְבָּא, מִקְטְנוֹתָם הָיוּ נוֹטִים לְמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, וְלֹכֵן הֵם לֹא נִצְלוּ. וְלִפִּי פִירוּשׁ זֶה, לֹא הָיָה אִיצְטְרִיךְ קָרָא לְמִימַר 'אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נַח' בְּדִי לְפַסֵּל שְׂאָר

הַסִּיבָה שֶׁגַּם בְּנֵי נִיצְלוּ¹⁰. אִמָּנֵם, זְכוּתוֹ שֶׁל נַח הוֹעִילָה לָהֶם רַק מַפְנֵי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ עֲדֵיין לְכֻלָּל עוֹנָשִׁים, שֶׁאִם כִּבֵּר הִגִּיעוּ לְכֻלָּל עוֹנָשִׁים וְהָיוּ רִשְׁעִים, לֹא הִיתָה זְכוּת אָבוֹתָם מוֹעִילָה לָהֶם, וְלֹכֵן לֹא הוֹלִיד נַח עַד שֶׁהָיָה בֵּן חֹמֶשׁ מֵאוֹת שָׁנָה¹¹.

פירוש ב' - בני נח ניצלו מחמת שהיו ראויים להיות צדיקים וְאַחַר כֵּן פָּתַב רַשִׁי, דְּבַר - פִּירוּשׁ אַחַר, לְמִדָּךְ הַפְסוּק שְׁעָקָר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צְדִיקִים, הֵינּוּ הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּהֶם. וּפִירוּשׁ דְּבַר רַשִׁי בְּפִירוּשׁוֹ הַשְּׁנַי הוּא, דְּלַעֲלֵם אִימָא - שֶׁלִּפִּי הָאֵמֶת אִפְשָׁר לְדַחַת אֶת הַטַּעַם הַנִּלְ, וְאוֹכַל לומר קִי,

ציונים ומקורות

לִסְפַר בִּשְׁבַחוּ, אֲלֵא שֶׁכָּאֵן בְּדוֹקָא הִיָּה צוּרְךָ לִסְפַר בִּשְׁבַחוּ כִּדִּי לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּאִיָּה זְכוּת נִיצְלוּ בְּנֵי נַח. וְבוֹה מִיוֹשֶׁבֶת קוֹשִׁיית הַגּוֹר אַרְיָה וְהַלְבוּשׁ עַל רַשִׁי שֶׁם, שֶׁהִקְשׁוּ שֶׁהָרִי מְצִינוּ בְּכִמָּה מְקוּמוֹת שֶׁהַפְּסוּק הִזְכִּיר צְדִיק וְלֹא סִיפַר בִּשְׁבַחוּ. יז. עַל פִּי דְבַר רַבִּינוּ, מוּבֵן מַה שְּׂנֵאֲמַר לְשׁוֹן 'אֵלֶּה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן שִׁפְסַל אֶת הַרְאֻשׁוֹנִים כְּדַבְּרֵי הַמְדַרְשׁ, רַק אַחֲרֵי שֶׁכָּתַב 'וְנַח מִצָּא חָן בְּעֵינֵי ה'.' לִפִּי שֶׁכָּאֵן לֹא הִיתָה כּוּוֹנַת הַפְּסוּק לְהוֹדִיעַ לָנוּ בּוֹה, שְׁדִינוּ שֶׁל נַח הִיָּה שׁוֹנָה מְדִינָם שֶׁל שָׂר אַנְשֵׁי דוֹר הִמְבּוֹל הַגְּדוּלִים, לִפִּי שׁוֹה דְבַר פְּשוֹט כִּמוּ שֶׁהִקְשָׁה רַבִּינוּ. רַק כּוּוֹנַת הַפְּסוּק הִיתָה לְהוֹדִיעֵנוּ לְמָה הַשְּׁתַנָּה דִּינָם שֶׁל בְּנֵי נַח הַקַּטְנִים, מְדִינַת שֶׁל בְּנֵיהֶם הַקַּטְנִים שֶׁל שָׂר אַנְשֵׁי דוֹר הִמְבּוֹל. וּבַפְּסוּק 'וְנַח מִצָּא חָן', מְבוֹאֵר רַק הַטַּעַם שֶׁנַּח בְּעַצְמוֹ נִיצַל, אֲכֵן בַּפְּסוּק הַבָּא 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח', מְבוֹאֵר הַטַּעַם שֶׁגַּם בְּנֵי נִיצְלוּ כְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ, וְלֹכֵן בַּפְּסוּק זֶה כָּתַב לְשׁוֹן 'אֵלֶּה', כִּדִּי לְהַפְסִיק בְּיִנְיָהֶם לְבִין שָׂר קַטְנֵי דוֹר הִמְבּוֹל כְּנִיל. יח. לְשׁוֹן הַגְּמֵרָא, אִמַּר לְהוּ רַבָּה [לְרַבָּא וְלֵאבִיין] תְּרוּוֹיכִין, רַבָּנִין הוּיָתוּ [שְׁנִיכֶם תְּהִיוּ חִכְמֵי], הֵינּוּ דִאֲמֵרִי אִינְשֵׁי, בּוּצִין בּוּצִין מִקְטַפְיָה יָדִיעַ.

שְׁכַת כְּתוּרַת חַיִּים (עִירוּבֵין יח, ב ד"ה מְקַצָּה) שָׂרָק עַל דוֹר הִמְבּוֹל עֲצָמוּ לֹא הִגִּין נַח, אֲבָל לְשָׂר כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בִימֵי הִיָּה מְטִיב עִמָּהֶם וּמִגִּין עֲלֵיהֶם בְּזֻכּוֹתוֹ, וְלֹכֵן כְּתוּב 'צְדִיק תְּמִים הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו'. וְהֵינּוּ שִׁמָּה שְׂנֵאֲמַר 'צְדִיק תְּמִים הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו', הֵינּוּ שֶׁהִגִּין בְּצַדִּקְתּוֹ וְתַמִּימוֹתוֹ עַל דּוֹרוֹתָיו [לְבַד מְדוֹר הִמְבּוֹל]. וְעַל כֵּן מְבֹאֵר רַבִּינוּ, שֶׁבְזֻכּוֹת מַה שֶׁהִגִּין עַל דּוֹרוֹתָיו, זָכָה גַּם שֶׁתּוֹלְדוֹתָיו נִיצְלוּ בְּזֻכּוֹתוֹ מִן הִמְבּוֹל. פז. וְנִמְצָא שֶׁכָּל הַקּוֹשִׁיּוֹת מִתּוֹרַצוֹת, שֶׁהַתּוֹרָה כְּתוּבָה כַּאֵן 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח', כִּדִּי לְהַסְמִיךְ פְּסוּק זֶה לַפְּסוּק שֶׁלִּפְנֵי 'וְנַח מִצָּא חָן בְּעֵינֵי ה'', וְלַהֲפַסִּיק בֵּין בְּנֵי נַח לְשָׂר הַבְּנִים, לומר שִׁמָּה שָׂרָק בְּנֵי נַח נִיצְלוּ, זֶה הִיָּה בְּזֻכּוֹת אָבוֹתָם. אֲכֵן גַּם הֵם לֹא נִיצְלוּ מִשׁוּם שֶׁמְצָאוּ חָן, שֶׁהָרִי עֲדֵיין הָיוּ קַטְנִים, וְלֹכֵן לֹא נֵאֲמַר 'וְנַח וּבְנָיו מְצָאוּ חָן', רַק שְׁכִינִן שֶׁהָיוּ קַטְנִים וְלֹא הָיוּ רִשְׁעִים, הוֹעִילָה לָהֶם זְכוּתוֹ שֶׁל נַח אֲבִיהֶם לְהִנְצֵל. וְמָה שֶׁהוֹעִילָה זְכוּתוֹ שֶׁל נַח אֶף לְבְּנָיו, זֶה הִיָּה מִשׁוּם שֶׁנַּח הִיָּה 'צְדִיק תְּמִים בְּדוֹרוֹתָיו', וְלֹכֵן הוּצַרְךָ הַכְּתוּב לִסְפַר בִּשְׁבַחוּ שֶׁל נַח. וּרְבִינוּ חִידֵשׁ כְּאֵן, שִׁמָּה שְׁכַת רַשִׁי 'הוּאִיל וְהִזְכִּירוּ סִיפַר בִּשְׁבַחוּ', אֵין פִּירוּשׁוֹ כְּפִשׁוּט, שֶׁתְּמִיד כְּשִׁמְזַכִּירִים אֶת הַצְּדִיק יֵשׁ

הָרֵאשׁוֹנִים, הֵינּוּ שְׂאֵר הַבְּנִים, שְׂאֵף עַל פִּי שְׁהִיו קְטַנִּים וְהָיו רְאוּיִים לְהַנְצִל, מִכָּל מְקוֹם, הוֹאִיל שְׁהִיו אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂה אַבּוֹתֵיהֶם לְפִי שְׂאֵבוֹתֵיהֶם הַדְּרִיכּוֹם בְּדֶרֶךְ הַרְעָה, מִשּׁוֹם הָכִי נֶאֱבָדוּ, וְנִמְצָא שְׁהַמְעֵשִׂים שֶׁל הָאֲבוֹת הֵם הַעֲקָר שֶׁל הַתּוֹלְדוֹת. וּלְפִי שְׁעָדִין לֹא הָיו צְדִיקִים מִמָּשׁ, שְׁהָרִי אֵינָם בְּנֵי עֲנָשׂוֹן, מִשּׁוֹם הָכִי לֹא אָמַר יְנַח וּבְנָיו מְצָאוּ חַן.

כְּדִי לְפַסֵּל שְׂאֵר הַקְּטַנִּים, דְּמִילְתָא דְּפִשְׁטָא הִיא.

וְהָאִי דְקָאֵמַר 'אַלֶּה תוֹלְדַת נַח', הֵינּוּ הַמְעֵשִׂים טוֹבִים שֶׁל נַח, כְּדָסִים 'אִישׁ צְדִיק תָּמִים' שְׁהֵם עֲקָר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְהַמְעֵשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָב הוֹעִילוֹ לְאֵלוֹ הַבְּנִים שְׂאֵף בְּקַטְנוֹתָם הַדְּרִיכּוֹ עֲצָמָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָה. וּמֵאִי דְאָמַר 'אַלֶּה' פֶּסֶל אֵת

זרע שמשון המבאר

הַרְעָה, מִשּׁוֹם הָכִי נֶאֱבָדוּ, וְנִמְצָא שְׁהַמְעֵשִׂים שֶׁל הָאֲבוֹת, הֵם הַעֲקָר שֶׁל הַתּוֹלְדוֹת - בְּנֵיהֶם, שֵׁהֵם יִתְנַהֲגוּ בַּמַּעֲשִׂיהֶם כַּמַּעֲשֵׂי אַבּוֹתֵיהֶם. וּדְבָרֵי רַש"י יִתְפַּרְשׁוּ, שְׁעִיקָר' וּשְׁוֹרֵשׁ שֶׁל 'תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים', 'מַעֲשִׂים טוֹבִים', הֵינּוּ מֵהַ שְׁתּוֹלְדוֹתֵיהֶם הֵם צְדִיקִים, הוּא מַחֲמַת שֵׁהֵם רּוֹאִים אֵת 'הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים' שֶׁל אַבּוֹתֵיהֶם וּמַתְרַגְּלִים לַעֲשׂוֹת כַּמּוֹתָם.

וּלְפִי שְׁבַנִי נַח עָדִין לֹא הָיו צְדִיקִים מִמָּשׁ, שְׁהָרִי אֵינָם בְּנֵי עֲנָשׂוֹן, מִשּׁוֹם הָכִי, לֹא אָמַר הַפְּסוֹק 'יְנַח וּבְנָיו מְצָאוּ חַן'.

וּגַם לְפִי הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנִי שֶׁל רַש"י, מִיּוֹשְׁבֵי כָל הַקּוֹשִׁיּוֹת. שֶׁהַתּוֹרָה הוֹצִרְכָה לְהַזְכִּיר כֹּאן אֵת נַח, כְּדִי לְלַמֵּד שֶׁהַטַּעַם שְׁבַנִי נַח נִיצְלוֹ מִהַמְּבּוֹל, הוּא מִשּׁוֹם שֶׁבְּקַטְנוֹתָם כָּבֵר הָיָה נִיכָר עֲלֵיהֶם שֶׁהָיו רְאוּיִים לְהִיּוֹת

הַקְּטַנִּים, דְּמִילְתָא דְּפִשְׁטָא הִיא - דְּבַר פְּשוֹט הוּא שֵׁהֵם לֹא יִנְצְלוּ, מֵאַחַר שֶׁהִיא נִיכָר עֲלֵיהֶם שֵׁהֵם יִגְדְּלוּ וְהָיו רַשְׁעִים כַּמוֹ אַבּוֹתֵיהֶם.

מעשיו הטובים של נח גרמו לבניו להיות צדיקים

וְעַל כֵּן, הָאִי דְקָאֵמַר הַפְּסוֹק 'אַלֶּה תוֹלְדַת נַח', הֵינּוּ הַמְעֵשִׂים טוֹבִים שֶׁל נַח, כְּדָסִים הַפְּסוֹק 'אִישׁ צְדִיק תָּמִים', שְׁהֵם עֲקָר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים. וְהַמְעֵשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָב, הוֹעִילוֹ לְאֵלוֹ הַבְּנִים שֶׁהִתְחַנְּכוּ אֲצֵלוֹ, שְׂאֵף בְּקַטְנוֹתָם הַדְּרִיכּוֹ עֲצָמָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָה, כְּפִי שֶׁרָאוּ שֶׁנִּהְיָ אַבִּיהֶם.

וּמֵאִי דְאָמַר הַפְּסוֹק 'אַלֶּה' פֶּסֶל אֵת הָרֵאשׁוֹנִים, הֵינּוּ שְׂאֵר הַבְּנִים^ט, שְׂאֵף עַל פִּי שְׁהִיו קְטַנִּים וְהָיו רְאוּיִים לְהַנְצִל, מִכָּל מְקוֹם, הוֹאִיל שְׁהִיו אוֹחֲזִים מַעֲשֵׂה אַבּוֹתֵיהֶם בִּיְדֵיהֶם, לְפִי שְׂאֵבוֹתֵיהֶם הַדְּרִיכּוֹם בְּדֶרֶךְ

ציונים ומקורות

עַל בְּנָיו, שְׁכַפִּי שׁוֹנָה בַּמַּעֲשִׂיו, כִּי נִיגְהוּ הֵם כְּשִׁיגְדְּלוּ. [וּמֵהַ שֶׁהִקְשָׁה רַבֵּינוּ פִּשְׁטָא, הֵינּוּ שֶׁלֹּא הוֹצֵרֵךְ לּוֹמַר שֶׁמִּפְּנֵי מַעֲשִׂיהֶם שֶׁהָיו רַשְׁעִים, לִכְךָ לֹא נִיצְלוּ, שֶׁהָיו בּוֹדָאֵי מִי שֶׁלֹּא נִיכָר שִׁיחִיהָ צְדִיק, וְכֹל שֶׁכֵּן אִם נִיכָר שִׁיחִיהָ רַשַׁע, לֹא יִנְצֵל. אוֹלַם עַל מֵהַ שֶׁנִּתְבָּאָר שֶׁהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָב גּוֹרְמִים לְהַמְשִׁיךְ הַבֵּן לְדֶרֶךְ טוֹבָה, לִזֶּה הוֹסִיף לּוֹמַר 'אַלֶּה' לְרַמּוֹז שֶׁגַם לְהִיפֵךְ בּוֹדָאֵי מַעֲשִׂיהֶם הַרְעִים שֶׁל הָאֲבוֹת גּוֹרְמִים שְׁבַנִּיהֶם יִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם וְהָיו רַשְׁעִים כַּמּוֹתָם]. כ. וְלֹא כַּהַפִּירוּשׁ הַפְּשוּט, שְׁעִיקָר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים אֵינּוּ הִילְדִים שְׁמוֹלִידִים, אֲלֵא הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים.

יב. אף שלעיל בסמוך כתב רבנו [לפי פירוש זה] שאין צורך לומר 'אלה' בשביל לפסול את הרשעים, שהדבר פשוט כן, יש לומר, שלענין החילוק בין הצלת נח ובניו לבין שאר האנשים שבדור המבול שלא ניצולו, אין צורך להשמיענו 'אלה' ולפוסלם, כיון שכבר נודע רישעם. אבל לפי הביאור שכוונת הפסוק 'תולדות נח צדיק וגו' היינו למעשהם הטובים, ושמחמתם תולדותיו היו טובים, נצרך 'אלה' לפסול הראשונים, ולומר שכך הוא הדבר גם להיפך, שבראשונים מעשה הרעים גרמו שבניהם יהיו כמותם, וכל זה בא ללמד על גודל השפעת מעשי האב

לְהַעֲמִיד בְּנִים, אֲבָל נֹחַ הִיְתָה פְּנִיתוֹ
לְהוֹלִיד בְּנִים וְלִפְרוֹת וְלִרְבוֹת. וּמִשׁוֹם
הָכֵי, בְּדוֹר הַמַּבּוּל פְּתוּב בָּהוּ (בראשית
פרק ה) 'וַיֹּלֶד' וְכו', דִּהְיִנו דְּמַעְצָמו
הוֹלִיד בְּלִי פְּנִינָה, רַק בְּרַף הַטְּבַע.
אֲבָל בְּנֹחַ פְּתִיב בִּיה 'אֱלֹה תוֹלְדוֹת',
לְפִי שְׁהִיְתָה פְּנִיתוֹ לְהַעֲמִיד תוֹלְדוֹת.

וְעוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכַתְּב הַפְּסוּק 'אֱלֹה
תוֹלְדוֹת נֹחַ', אָף עַל פִּי שְׁכַתְּב
כְּתַב (בראשית ו, י) 'וַיֹּלֶד נֹחַ אֶת שְׁם'
וְכו', מִשׁוֹם דְּאִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין פְּרַק
חֲלָק, וְהָכֵי נִמְי בְּמִדְרַש (ב"ר ל, ב)
שְׁדוֹר הַמַּבּוּל לֹא הִיְתָה פְּנִינָתָם אֱלֹא
לְמַטְעַת פְּרָמִים, שְׁלֹא הָיוּ מְכֻנְיִים

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמִּבְאָר

נְשׁוּתִיהֶם, לֹא הִיְתָה פְּנִינָתָם, אֱלֹא¹⁷ לְמַטְעַת
כְּרָמִים - לְהַתְעַנֵּג כְּתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלֹא
הָיוּ מְכֻנְיִים לְהַעֲמִיד בְּנִים¹⁸. אֲבָל נֹחַ
כִּשְׁהַתְחַתֵּן הִיְתָה פְּנִינָתוֹ לְהוֹלִיד בְּנִים
וְלִפְרוֹת וְלִרְבוֹת לְקִיּוֹם הָעוֹלָם וְשִׁיעֶשׂו
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְלֹא כְּדִי לְהַתְעַנֵּג.

וּמִשׁוֹם הָכֵי - וְעַל כֵּן, בְּדוֹר הַמַּבּוּל
פְּתוּב בָּהוּ (בראשית פרק ה)¹⁹ 'וַיֹּלֶד' וְכו',
דִּהְיִנו דְּמַעְצָמו הוֹלִיד כֹּל אֶחָד מֵהֶם בְּנִים,
בְּלִי פְּנִינָה, רַק בְּרַף הַטְּבַע. אֲבָל בְּנֹחַ
פְּתִיב בִּיה 'אֱלֹה תוֹלְדוֹת', לְפִי שְׁהִיְתָה
פְּנִינָתוֹ לְהַעֲמִיד תוֹלְדוֹת²⁰.

צְדִיקִים כְּשִׁיגְדְלוּ, שֶׁהָיוּ כִּי הִתְחַנְּנוּ אֲצֵל נֹחַ
אֲבִיהֶם. וְכֹזֵה הֵם שׁוֹנִים וּמוֹפְסָקִים מֵהַבְּנִים
שֶׁל שָׂאֵר אֲנָשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁאָף שֶׁגַּם הֵם הָיוּ
קְטָנִים, מְכַל מְקוֹם, הִיָּה נִיכָר עֲלֵיהֶם שְׂרָאוּיִים
לְהִיּוֹת רִשְׁעִים כְּשִׁיגְדְלוּ כְּמוֹ אֲבוֹתֵיהֶם.

רק נח התכוין בנישואיו להעמיד תולדות

וְעוֹד²¹ יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכַתְּב הַפְּסוּק 'אֱלֹה
תוֹלְדוֹת נֹחַ', אָף עַל פִּי שְׁכַתְּב כְּתַב בְּסוּף
פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית 'וַיֹּלֶד נֹחַ אֶת שְׁם' וְכו' אֶת
חֶם וְאֶת יֶפֶת, מִשׁוֹם דְּאִיתָא בְּגִמְרָא
בְּסִנְהֶדְרִין פְּרַק חֲלָק²² וְהָכֵי נִמְי בְּמִדְרַש
(ב"ר ל, ב)²³, שְׁדוֹר הַמַּבּוּל כִּשְׁהַתְחַתְּנוּ עִם

ציונים ומקורות

שיאכדו במים, 'תקולל חלקתם בארץ', כלומר, מי
שפרע מדור המבול כל כך, למה לא יפנה דרך
כרמים, שלא היתה כוונתן אלא למטעת כרמים, אבל
נח לא היתה כוונתו אלא להפרות ולהרבות בעולם
ולהעמיד בנים, שנאמר 'אלה תולדות נח', עכ"ל.
כד. ראה מה שכתב בעץ יוסף על המדרש (שם) בשם
גדולי המפרשים, שיש למחוק תיבת 'אלא'. אמנם
בפנים התבאר כפי הגירסא שלפנינו, וכמו שפירש
בבינה לעתים (דרוש ל). כה. ראה עוד דברי
רש"י (בראשית ד, יט), שהיו לוקחים שתי נשים, אחת
לפריה ורביה, ואחת להנאתם. כו. היינו בכל
הפסוקים שם המדברים מלידת הדורות בתקופת דור
המבול. כז. ולכן הזכיר הכתוב שבחו, וחזר
וכתב את שמות בניו, שמפני צדקותו נתכוין
בנישואיו שהם יולדו לו. היינו שלכך חזר וכתבנו
ללמדנו שנה נשא אשה בכוונה שונה מבני דורו.
[וראה לשון המדרש, שאפשר לפרש בו דברי
רבינו]. ויתכן שבזה יבואר גם כן מה ש'אלה' פסל
את הראשונים, שנשתנה נח לטובה מדור המבול,
והיינו שכוונת הכתוב לפסול את הראשונים בענין זה

כא. רבינו מביא תירוץ נוסף למה הוצרך הפסוק
לחזור ולומר 'אלה תולדות נח' וגו', אחרי שכבר נמנו
בני נח בסוף הפרשה הקודמת. ואף שיש לומר
שהוצרך לכתוב את הפסוק 'אלה תולדות נח' בכדי
לפסול את הראשונים וכדברי המדרש. מכל מקום, לא
היה צריך לכתוב 'אלה תולדות נח' כמי שבא לסדר
את סדר תולדותיו, והיה יכול להזכירם באופן אחר
ולכתוב 'אלה' כדי לפסול את הראשונים. אולם לפי
תירושו של רבנו מתיישב היטב, שבדוקא כתבם בזה
האופן, כי רצה להודיע שגם בענין התולדות יש
חילוק בין נח לשאר בני דורו. כב. לא מצאנו
מפורש כן שם בגמרא. וראה בסנהדרין (קח, א) בסוף
העמוד 'שהיו מפנים דרך כרמים', [ופשט כוונת
הגמרא לענין אחר ממה שכתב רבנו]. וראה עוד
בסוגיית הגמרא שם בחטאייהם שנמנו בענין זה. וראה
ירושלמי (יבמות פ"ו ה"ה) הובא בפירוש מהר"ו (על
המדרש ב"ר ל, ב). כג. לשון המדרש, דבר אחר,
'אלה תולדות נח', כתיב (איוב כד, יח) 'קל הוא על
פני המים תקולל חלקתם בארץ', לא יפנה דרך
כרמים, 'קל הוא על פני המים', גזרה שנגזרה עליהם

ביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו

• סמכק יולכר בסעת הלימוד הקבוע ברביק לישועה ולהרכה! •

הסתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים
את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכק סותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולק!

ארץ ישראל 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657

ספר 'זרע שמשון' המנוקד

בהוצאה
מפוארת מאירת
עינים ועוד
הרבה מעלות

להשיג בכל חנויות הספרים
347-496-5657 02-80-80-500

בספר המנוקד הלאחד הוא תענוז